

ТЕСТУВАННЯ: СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА ЧИ ШЛЯХ ДО ЇЇ РОЗВ'ЯЗАННЯ

Світлана Харицька, доцент Національного авіаційного університету, м. Київ

Змінені умови навчання у вищих закладах освіти; створення іруп для вивчення усіх предметів іноземною мовою (англомовні проекти) потребують від викладачів використання більше ефективних і рйомів методів контролю і оцінки знань, умінь і навичок студентів. Питання удосконалення контролю при вивченні іноземної мови неодноразо во піднімалися на сторінках фахових журналів. Вони хвилювали авторів чималої кількості монографій і ставали предметом захисту багатьох дисертацій. І все ж проблеми перевірки якості знань, умінь і навичок, методики їх організації та проведення не втрачають своєї актуальності. На думку багатьох дослідників і методистів (Коломієць І. В., Ніколаєва С. Ю., Браун Ж. Дуглас, Гронланд М., Хант Дж та ін.), одним з найбільш ефективних способів контролю при вивченні іноземної мови є тест. Різним формам і методам тестування присвячені численні публікації. Наприклад, «Методика составления тестов» (Володин М. В.); «Методика тестового контроля навыков устной речи» (Горчен А. Ю.); «Новый подход к проблеме контроля при изучении иностранных языков» (Лиховицкий Н. В.); «Контроль на уроке иностранного языка» (Рабинович Ф. Н.); «Тестирование при изучении иностранного языка» (Фоломкина С. К.) та ін.

Більшість з досліджень у цій галузі відповідала потребам свого часу, проте в них зачіпалися окремі аспекти і проблеми тестування, часто під тестом розумілися тільки деякі типи тестових завдань. З огляду на фундаменталізацію вищої освіти, відповідне питання вимагає всебічного вивчення, зокрема як соціально-педагогічна проблема, адже тести як такі непомітно пронизують життя кожної людини. Якщо зважати на глобалізаційні перетворення сучасного світу, то в галузі іноземної освіти ця проблема постає надто гостро.

Основна відмінність тесту від традиційної контрольної роботи полягає у тому, що він завжди припускає вимірювання, дає якісну оцінку знань. Саме тому оцінка, що виставляється за підсумками тестування, відрізняється більшою об'єктивністю і незалежністю, ніж оцінка за виконання традиційної контрольної роботи, яка завжди суб'єктивна, оскільки заснована на враженні викладача, не завжди вільного від його особистих симпатій чи антипатій до того або іншого студента.

Отже, головною відмінною рисою тесту є - об'єктивність, що гарантується вимірюванням, функція якого полягає в тому, щоб поставляти кількісну інформацію.

Існують різні визначення поняття «тест» - від улюбленого ваду контрольного завдання до набору завдань, які мають вигляд «множинного вибору».

Якість будь-якого вимірювального засобу, у тому числі і тесту, визначається, перш за все, показниками його надійності і валідності. Показник надійності свідчить про те, наскільки послідовні результати цих вимірювань. (Надійний тест має виключати випадковість того або іншого результату.) Валідним вважається тест, що вимірює рівень розвитку тих (і лише тих) умінь, навичок, знань, для вимірювання яких він призначався розробниками. Валідність (практично в будь-якому вигляді) визначатиме правомірність інтерпретації результатів тестування. Очевидно, що застосування певного тесту з метою, для якої він не був призначений, при складанні автоматично зробить його невалідним. Тестування в навчанні іноземної мови проводиться для виявлення: рівня досягнення в певному ваді діяльності; здібностей до певного ваду діяльності; труднощів в оволодінні тим або іншим видом діяльності і можливих способів їх подолання.

У практичній діяльності викладачам частіше доводиться зустрічатися з тестами, що можуть вимірювати загальні уміння в мовній діяльності або досягнення певного рівня умінь в процесі засвоєння конкретного курсу навчання. Тести можуть бути підсумковими або проміжними (тематичними). Підсумкові тести призначені для того, щоб об'єктивно підтвердити рівень навченості студентів.

Отже, результати тестування можуть бути використані для оцінки рівня навченості студентів. За визначенням С. К. Фоломкиної, під тестом розуміються завдання, що мають специфічну організацію, яка дає змогу всім працювати одночасно в однакових умовах. Завдання тестів завжди мають однозначне рішення, визначення правильності відповіді здійснюється за відповідним ключем. Застосування тестів при контролі доцільне тому, що вони задають напрям розумової діяльності студентів, привчають їх варіювати процес переробки сприйнятої інформації.

Тестовий контроль може забезпечити успішну реалізацію мети і всіх функцій контролю, а також задовольнити вимоги, що висуваються до якості контролю. Тестовий контроль або тестування як термін означає, у вузькому смислі, використання і проведення тесту і, в широкому, як сукупність етапів: планування, складання і випробування, обробки та інтерпретації результатів проведеного тестування. У навчанні іноземних мов застосовується лінгводидактичне тестування.

Тестом називається підготовлений відповідно до певних вимог комплекс завдань, які пройшли апробацію з метою визначення якісних показників і дають змогу виявити в учасників тестування рівень їхньої мовної або комунікативної компетенції та оцінити результати тестування за заздалегідь встановленими критеріями. Основними показниками якості лінгводидактичного тесту є валідність, надійність, диф. здатність, практичність та економічність.

Невід'ємною частиною процесу навчання іноземними мовами є контроль рівня володіння іноземними навичками та уміннями. Від правильної організації контролю залежить якість навчання. Ф. М. Рабинович вважає, що при проведенні контролю необхідно керуватися такими правилами: контроль має носити регулярний характер; контроль має охоплювати максимальну кількість студентів за одинадцять часу; обсяг контрольованого матеріалу має бути невеликим, але достатньо репрезентативним, щоб за ступенем його засвоєння (незасвоєння), володіння (неволодіння) можна було визначити, чи набуті необхідні навички і уміння; при проведенні контролю слід виходити з конкретних завдань.

Фактично здійснення кожного завдання під час заняття має контролюватися шляхом використання доцільних форм і прийомів контролю. Контроль усе ще не став «могутнім важелем» підвищення успішності і джерелом, що допомагає встановити істинний рівень знань і навичок з певного предмета. Поява проекту тимчасового державного освітнього стандарту з іноземної мови, розробленого під керівництвом І. Я. Бім і А. А. Міропюбова, розв'язує низку проблем, пов'язаних зі здійсненням контролю. Це, передусім, виділення об'єктів контролю і вибір найнадійніших і ефективніших форм його реалізації. М. Е. Брейгіна дає своє визначення контролю і виокремлює такі його функції: діагностичну; управлінську; коригувальну; оцінну; стимулювальну; мотивувальну; планувальну; повчальну. Слід зазначити, що, незважаючи на достатню кількість літератури з тестування, широку апробацію на практиці і численні експериментальні дослідження, чимало кардинальних питань залишається, за свідченням самих тестологів, недокинцями з'ясованими.

Слід зауважити, що тестування не можна зловживати, оскільки при домінуванні тесту як форми контролю при вивченні іноземної мови замінюється оволодінням мистецтва складати екзамен у вигляді тесту, якісний аналіз ефективності навчання поступається місцем кількісним показникам. Не всі необхідні характеристики засвоєння знань формування вмінь можна отримати шляхом тестування. Наприклад, такі показники, як уміння конкретизувати свою відповідь прикладами, знання фактів, уміння зв'язно, логічно висловлювати свої думки, використовувати іноземну мову як засіб комунікації, діагностувати тестуванням неможливо. Це означає, що тестування має обов'язково поєднуватися з іншими формами і методами перевірки і контролю для отримання об'єктивної картини при вивченні іноземної мови.